

BİLANÇO

TÜRMÖB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 114 • NİSAN 2006

3.50 YTL

- Vergi yükü arttı
- Ücretler üzerindeki vergi takozu
- İşsizlik kronikleşti
- İç borç arttı, dış borç azaldı
- Mali suçlarda artış

Ekonomik Rapor

Sahibi

Mehmet TİMUR

Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU

Yayın Kurulu

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi

tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Adres

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

Baskı

Fersa Matbaası

(0.312) 278 43 56

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya tamamı alıntı yapılamaz

SPK sorunu

Sermaye Piyasası Kurulu yıllardır “ben bilirim, ben yaparım” mantığıyla, ben merkezci bir anlayışla çalışıyor Tekdüzen Hesap Planı’ndan, Muhasebe Standartları’na kadar her alanda böylesi bir anlayış sergiledi. Son olarak, ben merkezci anlayışla bağımsız denetim standartlarını yayınlama gayretine girdi.

SPK’ya denetim standartları ile ilgili görüş ve düşüncelerimizi her platformda bildirdik. Bunların yeterli olmaması üzerine konuyu kamuoyuna ve hükümete taşıdık.

SPK’nın görev ve yetkisini aşarak kendine bağlı yeni bir meslek örgütlenmesi yaratma girişimi kamuoyunda da tepki ile karşılandı.

Gerek basın açıklamalarımız ve gerekse ulusal gazetelerde yayınlanan tam sayfa ilanlarımızla geniş bir kamuoyu desteği sağladık.

Yaptığı çalışmalarla camiamızın takdirini kazanan Sayın Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener ise bu soruna son noktayı koydu.

Sayın Şener 30 Mart 2006 tarihinde Milliyet Gazetesi’ne verdiği demeçte; “*Kurul Başkanı Doğan Cansızlar’ın sürekli birileriyle karşı karşıya geldiğini savundu. Cansızlar’ın İMKB- Başkanı Osman Birsen, TÜRMOB ve kendi kurul üyeleriyle karşı karşıya geldiğini kaydeden Şener, her tartışmada kendilerinin sorunu çözmek duru - munda kaldığını vurguladı.*

Şener, TÜRMOB ile ilgili tartışma nedeniyle bağımsız denetime ilişkin tebliği dondurduklarını ve Resmi Gazete’de yayımlamayacak - larını bildirdi.”

Sayın Başbakan Yardımcımız Abdüllatif Şener’e bu haklı davamızda bizlere sahip çıkarak, SPK’nın yanlış girişimine engel olduğu için, TÜRMOB adına teşekkürlerimizi sunuyorum.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik. Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

Vergi yükü arttı

2005 yılında Türkiye’de vergi yükü en üst seviyeye ulaştı. Vergi gelirlerinin, Gayrisafi Milli Hasılaya oranı 2005 yılında yüzde 24,6 oldu. Geçtiğimiz yıl genel bütçe vergi gelirleri yüzde 18’lik artış göstererek, enflasyondan 12,1 puan daha fazla artmış oldu.

Türkiye’de vergi yükü artış trendi devam ediyor. 2005 yılında vergi yükü Cumhuriyet tarihinin en üst seviyesine ulaştı. Geçtiğimiz yıl itibarıyla 119 milyar YTL vergi geliri elde edildi. Vergi gelirlerinin Gayrisafi Yurtiçi Hasıla ile Gayri Safi Milli Hasıla’ya bölünmesiyle bulunan vergi yükü ilk defa yüzde 24.5 oldu.

1970 yılında vergi yükü yüzde 11,2 iken bu oran 1980 yılında yüzde 14,3’e ve 1985 yılında 10,9 seviyesinde idi. 1990 yılında yüzde 11,6 olan vergi yükü, daha sonra hızlı bir artış trendine girdi. 1995 yılında yüzde 14’e, 2000

yılında yüzde 21,3’e yükseldi. 2003-2004 yıllarında seviyesini koruyan vergi yükü 2005 yılında GSYİH’ya göre yüzde 24,5’e, GSMH’ya göre ise yüzde 24,6’ya yükseldi. Konsolide bütçe vergi gelirleri, mahalli idare payları, fonlar ve parafiskal gelirler eklendiğinde vergi yükü daha da yükselerek yüzde 35’e çıkıyor

Genel bütçe vergi gelirleri artışının enflasyon artışı ile karşılaştırılmasında son üç yılda hızlı bir artış sergilediği görülüyor. 2003 yılında vergi gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 41,1 artarken TEFE yüzde 13,9 artış gösterdi. Buna göre vergilerde reel olarak yüzde 27,5’lik, 2004 yılında yüzde 6’lık ve 2005 yılında yüzde 15,3’lük artış kaydedildi. 12 aylık ortalamalara göre reel artış ise yüzde 12,1 oldu.

Genel Bütçe vergi gelirlerinin GSMH’ya göre esnekliklerine baktığımızda, 2005 yılında esnekliğin 1,38 olduğunu görüyoruz.

Gelir vergisi tahsilatının GSMH’ya göre esnekliği ise yine geçtiğimiz yıl 1,21 oldu. Kurumlar vergisinin

esnekliği ise aynı dönemde 1,42 olarak gerçekleşti.

Vergi yapısı adaletsiz

Genel bütçe gelirleri içinde 2005 yılı için vergi gelirleri yüzde 82,16'lık bir paya sahip oldu. Genel bütçe vergi gelirlerini kendi içinde tasnif ettiğimizde vergideki çarpık yapı net bir biçimde ortaya

çıkyor. Gelirden alınan vergilerin toplam vergiler içindeki payı yüzde 28,69. Bu rakama servetten alınan yüzde 1,99'luk payı eklediğimizde yüzde 30,68'e ulaşıyoruz, bu durumda vergi gelirlerinin yüzde 69,32'si dolaylı vergilerden elde edildi.

Gelirden alınan vergilerin payı dü-

zenli olarak gerilerken, mal ve hizmetlerden alınan vergiler tersi yönde bir gelişim gösterdi. Genel bütçe vergi gelirleri içerisinde gelirden alınan vergilerin payı 1992 yılında yüzde 49,53 iken bu rakam 2000 yılında 39,63'e, 2003 yılında 30,49'a, 2004 yılında 29,01'e ve 2005 yılında yüzde 28,69'a geriledi. Mal ve hizmetlerden alınan

Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergisinin Genel Bütçe Vergi Gelirleri İçindeki Payı (1988-2005) (Bin YTL)

Yıllar	Vergi Gelirleri Tahsilatı	Gelir Vergisi Tahsilatı	Vergi Gelirleri İçindeki Payı (%)	Kurumlar Vergisi Tahsilatı	Vergi Gelirleri İçindeki Payı (%)	Toplam KDV Tahsilatı (Dahilde + İthalde)	Vergi Gelirleri İçindeki Payı (%)
1988	14,232	4,801	33.7	2,118	14.9	4,177	29.3
1989	25,550	9,871	38.6	3,598	14.1	6,461	25.3
1990	45,399	18,609	41.0	4,637	10.2	12,371	27.2
1991	78,643	33,355	42.4	7,063	9.0	22,832	29.0
1992	141,602	60,056	42.4	10,078	7.1	42,088	29.7
1993	264,273	106,661	40.4	19,132	7.2	81,877	31.0
1994	534,888(1)	181,884	34.0	43,976	8.2	176,742	33.0
1994	587,760(2)	181,884	30.9	43,976	7.5	176,742	30.1
1995	1,084,350	329,795	30.4	103,241	9.5	354,980	32.7
1996	2,244,094	676,017	30.1	189,338	8.4	743,026	33.1
1997	4,745,484	1,500,245	31.6	396,238	8.3	1,561,562	32.9
1998	9,228,596	3,481,752	37.7	748,383	8.1	2,725,083	29.5
1999	14,802,280	4,936,551	33.3	1,549,525	10.5	4,164,334	28.1
2000	26,503,698	6,212,977	23.4	2,356,787	8.9	8,379,554	31.6
2001	39,735,928	11,579,424	29.1	3,675,665	9.3	12,438,860	31.3
2002	59,631,868	13,717,660	23.0	5,575,495	9.3	20,400,201	34.2
2003	84,316,169	17,063,761	20.2	8,645,345	10.3	27,031,099	32.1
2004	101,038,904	19,689,593	19.5	9,619,359	9.5	34,325,208	34.0
2005	119,253,669	22,817,425	19.1	11,401,985	9.6	38,280,417	32.1

(1) EDV, NAV, VE EMTV Hariç

(2) EDV, NAV, VE EMTV Dahil

Not: 2004-2005 Yılları Bütçe Kanununda ve Önceki Yıllarda Red ve İadeler Gelirler İçerisinde Yer Aldığından, 2004-2005 Yılları Rakamlarına da Red ve İadeler Dahil Edilmiştir.

vergilerin payı ise 1992 yılında yüzde 33,43 iken, 2000 yılında 42,88, 2003 yılında 52,09, 2004 yılında 52,11 ve 2005 yılında yüzde 53,09'a yükseldi.

Gelirden alınan vergileri alt kategorilerde incelediğinizde çarpıklık

daha da artıyor. 1992 yılında beyana dayanan gelir vergisinin payı yüzde 5,12 ve gelir vergisi tevkifatı yüzde 35,74 iken bu rakamlarda hızla geriledi. Beyana dayanan gelir vergisinin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı 2005 yılında 1,06

oldu. Kurumlar vergisinin, vergi gelirleri içindeki payı ise 2003 yılındaki yüzde 10,25 seviyesinden 2005 yılında yüzde 9,56 seviyesine geldi. Katma değer vergisinin, vergi gelirleri içindeki payı 2005 yılında yüzde 32,1 oldu.

Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilatının Yüzde Dağılımı

Gelirin Çeşidi	1995	2000	2003	2004	2005
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
GELİRDEN ALINAN VERGİLER	39.94	39.63	30.49	29.01	28.69
GELİR VERGİSİ	30.41	23.44	20.24	19.49	19.13
- Beyana Day.Gelir Ver.	2.97	1.30	1.29	1.14	1.06
- Götürü Usulde Gelir.Ver.(Basit Usul)	0.51	0.04	0.05	0.06	0.09
- Gelir Vergisi Tevkifatı	25.62	21.39	18.25	17.57	17.30
- Gelir Vergisi Dahili Tevkifatı	0.00	-	-	-	-
- Gelir Ver.Kan.G.Al.G.V.	1.32	0.68	0.64	0.71	0.68
- G.V.M.Talih.Oy.İşl.Elde Edilen GV.	-	-	-	-	-
- Kıy.Maden Ve Ziynet Eşya.Al.Vergi	-	-	-	-	-
- Devlet Tahvili Hazine Bonosu Faizi	-	0.03	-	-	-
KURUMLAR VERGİSİ	9.52	8.89	10.25	9.52	9.56
- Beyana Day.Kurumlar Ver.	5.06	1.50	1.97	0.91	0.53
- Kurumlar Vergisi Tevkifatı	0.30	0.09	0.08	0.13	0.11
- Kurumlar Vergisi Dahili Tevkifatı	0.01	-	-	-	-
- Kurumlar Ver.Kan.G.Al.G.V.	4.11	7.30	8.18	8.48	8.92
- Vergi Barışı KıyMad. Ve Ziynet Eşyalarından Al.Vergi	-	-	0.02	0.00	0.00
- G.V.M.Talih.Oy.İşl.Elde Edilen KV.	0.04	-	-	-	-
SERVETTEN ALINAN VERGİLER (10-15)	0.81	1.31	2.46	1.82	1.99
MAL VE HİZMETLERDEN ALINAN VERGİLER	39.58	42.88	52.09	52.11	53.09
- DAHİLDE ALINAN KDV	19.56	16.93	18.25	18.47	17.11
- ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ	-	-	26.45	26.02	27.47
- BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ	2.34	3.24	1.38	1.41	1.48
DIŞ TİCARETTEN ALINAN VERGİLER	17.95	16.18	14.92	16.76	16.19
KALDIRILAN VERGİLER ARTIKLARI	1.72	0.00	0.05	0.31	0.04

Ücretler üzerindeki vergi takozu

Bir işçinin işverene maliyeti ile net ücreti arasındaki farkı oluşturan vergi takozu sıralamasında Türkiye ilk sırada yer aldı. Türkiye’de iki çocuklu bir çalışan OECD ülkeleri arasında en yüksek vergi yüküne sahip.

OECD’nin her yıl yayınladığı Vergi Takozu olarak adlandırılan ve bir çalışan başına devlete ödenen vergi ile sosyal güvenlik kesintisinin toplamını ifade eden çalışmaya göre; Belçika, Almanya ve Macaristan OECD ülkeleri arasında, ortalama ücretle çalışan bekar bir işçi üzerinde en yüksek vergiyi uygulayan ülkeler. Diğer yandan Kore, Meksika ve Yeni Zelanda’da ise bu oran en düşük düzeyde bulunuyor.

OECD’nin vergi takozu sıralamaları 'bekâr', 'evli çocuksuz', 'evli bir çocuklu', 'evli iki çocuklu' veya 'evli iki çocuklu, eş çalışıyor' gibi muhtelif sınıflarda ve belirli

kriterlere göre seçilen ve mukayese edilebilir satın alma gücü seviyesindeki ücret esas alınarak düzenleniyor.

Evli iki çocuklu, eşlerden birinin çalışmadığı bir aile için, Türkiye, İsveç ve Polonya’da en yüksek “vergi takozu” uygulanırken, İrlanda, İzlanda ve ABD’de çok küçük bir dilim uygulanıyor. Vergi Takozları adlı OECD yayını, “vergi takozu” diye adlandırılan vergileme yoluyla OECD ülkeleri arasındaki hükümetler tarafından alınan çalışan maaşlarının payını karşılaştırmakta. “Vergi takozu” bir işçinin işverene maliyeti ile işçinin net ücreti arasındaki farkı oluşturuyor. Bu net ücrete dev-

letin sosyal yardım programlarından alınan diğer nakdi yardımlar da dahil ediliyor.

2005 yılında, Belçika’da servis ve üretim sanayinde çalışan ortalama ücretle çalışan çocuksuz bekar bir kişi, işverenine olan işçi maliyetinin yüzde 55.4 kadar bir vergi takozu ile karşı karşıya idi. Bu oran Almanya’da yüzde 51.8, Macaristan’da ise yüzde 55.4’dü. Düşük olan ülkelerde ise bu oranlar şöyleydi: Kore yüzde 17.3, Meksika yüzde 18.2 ve Yeni Zelanda yüzde 20.5. OECD ülkelerinin ortalaması ise yüzde 37.3 olarak gerçekleşti.

Evli iki çocuklu ve eşlerden birinin çalışmadığı, ortalama ücretle

çalışan bir kişi üzerindeki vergi takozu; Türkiye’de yüzde 42.7, İsveç’te yüzde 42.4 ve Polonya’da ise yüzde 42.1 ile en üst sırada yer aldı. ABD’de yüzde 11.9, İzlanda’da yüzde 11 ve İrlanda’da yüzde 8.1 arasında değişiklik göstermekte. Bu ülkeler ise sıralamada en alt sırada yer aldılar. OECD ülkelerinin ortalaması ise yüzde 27.7 oldu.

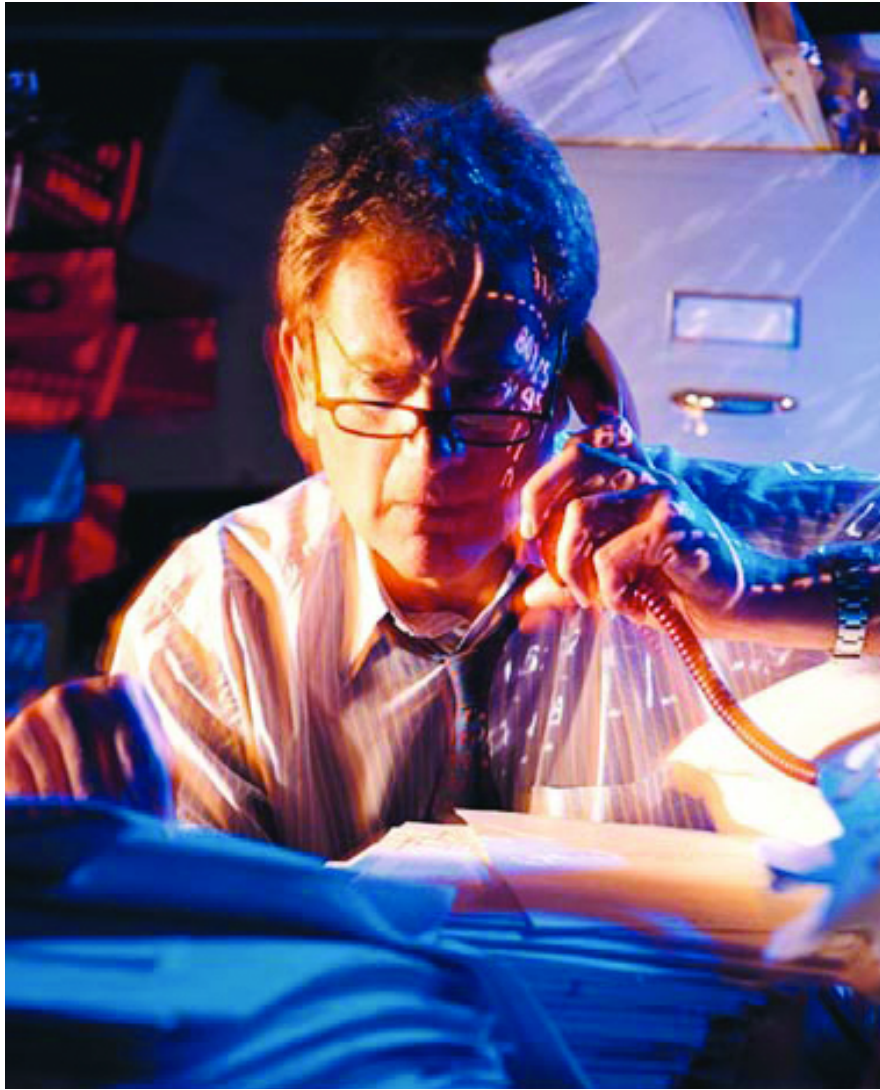
Bu vergi takozları, hükümetlerin insiyatifinde olan çok çeşitli po-

litika araçlarının kombine etkisinden kaynaklanmaktadır. Bu araçlar; ferdi gelir vergisi, işçi ve işveren sosyal güvenlik katılımları, ücretlerden alınan vergiler ve nakdi yardımlardır. Bunların düzeylerindeki farklılıklar, farklı ülkelerdeki hükümet ve seçmenlerin, sosyal yardımlar da dahil olmak üzere hükümet harcamalarının talep düzeyi, kompozisyonu ve finansman metodu konularındaki farklı önceliklerini yansıtmakta.

Vergi takozları, pek çok OECD ülkesinde, geçtiğimiz birkaç yıl içerisinde küçüldü. Bu küçülme kısmen hükümetlerin yaşlı nüfusun verimliliğini ve refahını dengelemek amacıyla daha fazla kişiye iş sağlama isteğini yansıtmakta. Fakat vergi kesintileri, zorunlu devlet gelirlerini sağlama ihtiyacı ile çevrili. 2000’de, çocuksuz bekar bir bireyin üzerindeki ortalama vergi takozu yüzde 37.9 iken, Belçika yüzde

57.1 ile sıralamanın en üstünde ve sırasıyla yüzde 16.4 ve yüzde 16.8 ile Kore ve Meksika bu sıralamanın en altında yer alıyordu.

Bazı ülkeler, vergi takozlarını düşürmek için genellikle daha fazla düzeyde işsizlik oranı ile karşı karşıya olan düşük ücretli işçiler üzerinde yoğunlaşmakta. Ortalama ücretim üçte ikisini kazanan bekar bir kişi üzerindeki vergi takozunda 2000’den bu yana nispeten çarpıcı düşüş yaşandı. Fransa’da yüzde 47.4’den yüzde 41.4’e, Macaristan’da yüzde 48.5’ten yüzde 42.92’a ve Slovak Cumhuriyeti’nde yüzde 40.6’dan yüzde 35.3’e varan gerilemeler gerçekleşti.

Vergi Yükündeki Değişim 2000 - 2005
Ortalama ücretli, iki çocuklu eş çalışmıyor
Gelir vergisi artı işçi ve işveren katılımı eksi nakdi yardımlar
(işçi maliyetinin %'si olarak)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Avusturalya	22.7	18.3	18.4	19.6	15.2	16.0
Avusturya	35.2	34.9	35.3	35.7	35.3	35.5
Belçika	42.6	42.6	42.4	41.6	42.7	40.3
Canada	23.9	22.4	22.3	21.5	21.5	21.5
Çek Cumhuriyeti	22.7	24.5	24.5	27.1	29.0	27.1
Danimarka	31.0	30.6	30.0	29.9	29.4	29.6
Finlandiya	40.7	39.5	39.4	38.7	38.0	38.4
Fransa	40.7	40.5	40.9	41.3	41.5	41.7
Almanya	37.3	36.8	36.7	33.8	36.6	35.7
Yunanistan	39.8	39.7	39.5	38.1	38.7	39.2
Macaristan	41.5	41.6	42.2	39.4	41.0	39.9
İzlanda	5.7	5.8	8.3	9.7	10.6	11.0
İrlanda	15.5	12.8	9.1	6.4	8.5	8.1
İtalya	38.0	37.1	35.7	35.0	35.6	35.2
Japonya	21.1	21.3	27.1	23.8	24.6	24.9
Kore	15.7	15.7	15.5	15.8	16.1	16.2
Luksemburg	14.7	13.2	11.3	11.6	11.7	12.2
Meksika	16.8	15.9	17.5	18.1	16.2	18.2
Hollanda	29.6	28.2	28.3	27.8	29.1	29.1
Yeni Zelanda	13.5	14.9	15.9	17.2	18.0	14.5
Norveç	28.4	29.3	29.7	29.6	29.9	29.6
Polonya	38.8	38.4	41.3	41.6	41.8	42.1
Portekiz	30.2	27.1	27.1	27.3	27.4	26.6
Slovak Cumhuriyeti	30.5	32.1	31.3	31.9	28.1	23.2
İspanya	32.1	32.7	33.1	32.5	32.9	33.4
İsveç	44.3	42.9	41.8	42.4	42.7	42.4
İsviçre	18.7	18.8	19.0	18.6	18.4	18.6
Türkiye	40.4	43.6	42.5	42.2	42.8	42.7
İngiltere	27.0	24.9	25.1	26.6	26.8	27.1
ABD	15.9	15.1	14.3	11.8	11.8	11.9
Ağırlıklı Or talama						
OECD	28.4	28.0	28.2	27.9	28.1	27.7
AB- 15	33.1	32.1	31.7	31.2	31.8	31.6
AB - 19	33.2	32.5	32.4	32.0	32.5	31.9

Kişi başına milli gelir 5 bin doları aştı

Gayri Safi Milli Hasıla beklentilerin üzerinde bir artış gösterdi. GSMH 2005 yılında yüzde 7.6, GSYİH ise yüzde 7.4 artış kaydetti. Kişi başına milli gelir ise ilk defa 5 bin doların üzerine çıktı. 2005 yılının son çeyreğinde ekonomi 10,2 büyüme gerçekleştirdi.

Geçtiğimiz yılın son çeyreğine ait gayri safi milli hasıla ve gayri safi yurtiçi hasıla rakamları beklentilerin üzerinde gerçekleşti. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), üretim yöntemiyle hesaplanan GSMH ve harcama yöntemiyle GSYH sonuçlarını açıkladı. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2005 yılında Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) yüzde 7.6, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) yüzde 7.4 arttı.

Türkiye'nin GSMH'si cari fiyatlarla 360 milyar 876 milyon doları, GSYH'si de 361 milyar 470 milyon doları bularak rekor kırdı. 2004 yılında GSMH 299 milyar 475 milyon dolar, GSYH de 300 milyar

578 milyon dolar seviyesindeydi. Sektörlere bakıldığında, inşaat sektörü yıllık yüzde 21,5 ile en hızlı büyüyen sektör oldu. Onu yüzde 12,2 ile ithalat vergileri, yüzde 8,8'le ulaştırma ve haberleşme, yüzde 7,4 ile ticaret sektörleri izledi. Tarım ise, yılın son çeyreğinde yüzde 0.1 daralmasına rağmen, yıllık bazda yüzde 5,6 arttı. Sanayi sektörü de yüzde 6,5 büyüme kaydetti.

Türkiye'de kişi başına milli gelir geçen yıl rekor kırarak 5 bin doların üzerine çıktı. 2004 yılında 4.172 dolar seviyesinde bulunan kişi başına gayri safi milli hasıla (GSMH) geçen yıl 5.088 dolara yükseldi. Kişi başına GSMH 2005'te yüzde 20 artışla 5,008 dolara çıkarken,

YTL bazında kişi başına GSMH ise yüzde 13 artarak 6,749 YTL oldu.

Buna göre, cari fiyatlarla kişi başına gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) 4.187 dolardan 5.016 dolara çıktı. Böylelikle, geçen yıl bir önceki yıla göre kişi başına GSMH 836 dolar, kişi başına GSYH de 829 dolar artmış oldu.

İnşaat sektörünün 20'yi aşkın büyümesi ve iç talebin yılın ikinci yarısında toparlanmasıyla ekonomik büyüme, 2005'te hükümet hedefinin oldukça üzerinde gerçekleşirken, kişi başına milli gelir de önceki yıla göre yüzde 20 artışla 5,008 dolara yükselmiş oldu.

TÜİK verilerine göre 2005'in tamamında cari fiyatlarla GSMH

486.4 milyar YTL, dolar bazında da 360.9 milyar dolar olarak gerçekleşti. 2004 yılındaki cari GSMH rakamları 428.9 milyar YTL ve 299.5 milyar dolardı. Geçen yılın son çeyreğinde ise GSMH yüzde 10.2, GSYH de yüzde 9.5 arttı.

Önceki yıl ertelenmiş talebin düşük faiz ortamında patlamasıyla ekonomi yüzde 10'a yakın büyümüştü. Bunun ardından 2005 yılının başında, önceki yılın baz etkisinin de katkısıyla ekonomik faaliyetlerde bir yavaşlama gözlenmiş, ancak yılın ikinci yarısında, Avrupa Birliği'nden müzakere tarihi alınmasının iyimserliği, faizlerdeki düşüşün sürmesi gibi sebeplerle iç talepte yeniden bir canlanma görülmüştü.

Büyüme verilerinin alt kalemlerine bakıldığında, inşaat sektörünün yılın ilk üç çeyreğinde sabit fiyatlar-

la yüzde 20'nin üzerinde, son çeyrekte ise yüzde 14.8 artış kaydederek, yılın tamamında ortalama yüzde 21.5 büyüdüğü görüldü.

Borçlanma maliyetlerinin gerilemesi, borçlanma vadelerinin uzaması ve ipoteğe dayalı konut finansmanı sisteminin başlayacağı beklentileriyle 2005 yılında konut kredilerinde önemli bir artış görülmüştü.

İç talebin seyrini gösteren özel nihai tüketim harcamalarındaki artış, sabit fiyatlarla 2005'in ilk iki çeyreğinde tek haneli rakamlarda kaldıktan sonra üçüncü ve dördüncü çeyrekte sırasıyla yüzde 10.4 ve yüzde 16.7 oldu. 2005 yılının tamamında ise yüzde 8.8 arttı.

Yatırım eğilimini gösteren gayri safi sabit sermaye oluşumu da 2005 yılı boyunca giderek yükseldi ve yılın son çeyreğinde yüzde 33 bü-

yüdü. Böylece geçen yılın tamamında yüzde 24 artmış oldu.

Tarım sektörü sadece 2005'in son çeyreğinde yüzde 0.1'lik hafif bir küçülme kaydederken, yılın genelinde yüzde 5.6 büyüdü. Sanayi ise son çeyrekte yüzde 10.1 artarken, 2005'in tamamında yüzde 6.5 büyüdü.

TÜİK, 2005 yılının ilk üç çeyreğine ait büyüme verilerinin tamamında revizyon yaptı. Daha önce yılın ilk üç çeyreği için sırasıyla yüzde 5.3, yüzde 3.4 ve yüzde 7.3 olarak açıklanan sabit fiyatlarla GSMH gelişme hızları, yüzde 7.5, yüzde 4.7 ve yüzde 8 olarak yukarı revize edildi.

Önceden sırasıyla yüzde 4.8, yüzde 4.2 ve yüzde 7 olarak açıklanan ilk üç çeyrekteki sabit fiyatlarla GSYH artışları da yüzde 6.6, yüzde 5.5 ve yüzde 7.7 şeklinde yukarı revize edildi.

GSMH ve GSYİH Gelişmeleri

	2004	2005
Cari Fiyatlarla GSMH (YTL)	428.932.343.026	486.401.032.274
Cari Fiyatlarla GSMH (YTL) Gelişme Hızı %	20,3	13,4
Cari Fiyatlarla GSMH (Milyon dolar)	299.475	360.876
Sabit Fiyatlarla GSMH (YTL)	135.308.023	145.650.603
Sabit Fiyatlarla GSMH (YTL) Gelişme Hızı %	9,9	7,6
Cari Fiyatlarla GSYİH (YTL)	430.511.476.968	487.202.362.279
Sabit Fiyatlarla GSYİH (YTL)	136.692.580	146.780.723
Sabit Fiyatlarla GSYİH Gelişme Hızı %	8,9	7,4
Cari Fiyatlarla Kişi Başına Gelişme Hızı (YTL)	5.975	6.749
Cari Fiyatlarla Kişi Başına Gelişme Hızı (Dolar)	4.172	5.008

İşsizlik kronikleşti

İşsizlik oranı yüzde 11,2'ye yükseldi. Kentlerde yaşayan kadınların işsizlik oranı ise yüzde 17,1 oldu. İstihdama ilişkin verilerde tek sevindirici gelişme ise kayıtdışı çalışanların oranındaki düşme oldu. Ülke genelinde kayıtdışı istihdam yüzde 48'e geriledi.

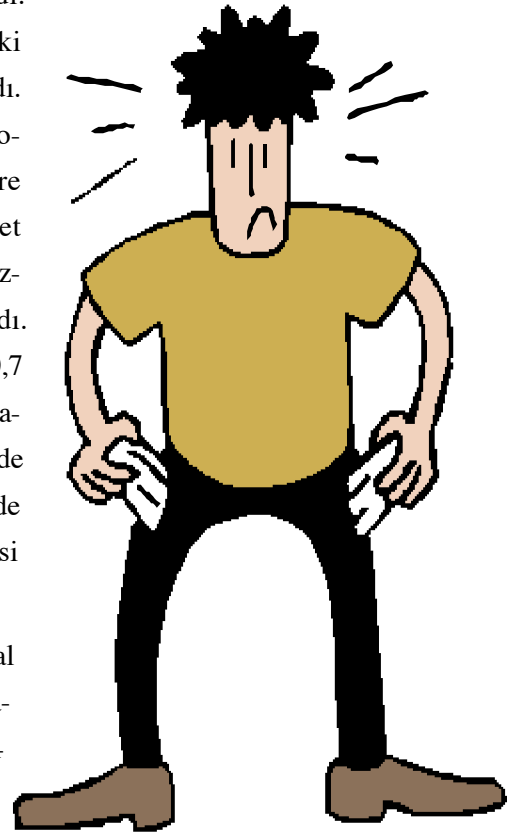
Türkiye İstatistik Kurumu 2005 yılı sonu itibariyle hanehalkı işgücü anketi sonuçlarını açıkladı. TÜİK'nun açıklamasına göre işsizlik oranı yüzde 11,2'ye yükseldi. Kentlerde işsizlik oranı 13,2 olurken, kırdaki işsizlik oranı 8,2 düzeyinde gerçekleşti. Tarım dışı işsizlik oranı 14,3 oldu. 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfustaki işsizlik oranı ise yüzde 21,5 düzeyine yükseldi.

Erkeklerde işsizlik oranı yüzde 11,2 olurken, kadınlarda yüzde 11,4 olarak gerçekleşti. Kentteki kadınların ise yüzde 27,2'sinin işsiz olduğu tespit edildi.

İşsizlik oranı artarken, işgücüne

katılma oranı da geriledi. İstihdamda da bir önceki aya göre gerileme yaşandı. İstihdam edilenlerin ekonomik faaliyetlere göre gruplandırılmasında hizmet sektöründe çalışanlar yüzde 48,5 ile ilk sırayı aldı. Bunu 25,8 ile tarım ve 20,7 ile sanayi de çalışanlar takip etti. Çalışanların yüzde 44'ü ücretli iken, yüzde 35,2'si ücretsiz aile işçisi konumunda bulunuyor.

İstihdam edilenlerin sosyal güvenlik kuruluşlarına kayıtlılık durumu incelendiğinde kayıtdışı istihdam bir miktar gerileme gös-

tererek yüzde 48 düzeyine indi. 2004 yılı sonu itibariyle kayıtdışı istihdam yüzde 52,3 seviyesinde bulunuyordu.

Ücretsiz aile işçilerinin yüzde 95,4'ünün herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kaydı bulunmuyor. Yine yevmiyeli olarak çalışanlarında yüzde 91,5'i kayıtdışı çalışıyor Tarım dışı faaliyetlerde kayıtdışı istihdam oranı yüzde 34,5 iken tarım sektöründe kayıtdışı istihdam yüzde 87,1 düzeyinde bulunuyor.

Eğitim durumuna göre işgücü durumu incelendiğinde okur yazar olmayanlarda işsizlik

oranı en düşük kesim olarak ortaya çıkıyor İşsizlik oranının en yüksek olduğu kesim ise lise ve dengi okul mezunları. Okur-yazar olmayanlarda işsizlik oranı yüzde 5,5, lise ve altı eğitimlerde 10,9, lise ve dengi eğitimlerde 14,0 ve yüksek okul mezunlarında 10,4 olarak gerçekleşti.

Okur-yazar olmayan kadınlarda işsizlik oranı yüzde 1,6 iken, erkeklerde 12,7 olarak gerçekleşti. Yüksek okul ve fakülte mezunu erkeklerde işsizlik oranı 8,7, kadınlarda ise 13,6 olarak kaydedildi.

Aralık ayında 21 milyon 332

bin olarak belirlenen toplam istihdamın yüzde 50'sine denk gelen 10 milyon 761 bininin ücretli, yüzde 24,6'sına denk gelen 5 milyon 252 bininin kendi hesabına çalışan, yüzde 12,9'una denk gelen 2 milyon 761 bininin ise ücretsiz aile işçisi olduğu belirlendi. İstihdam edilenlerin yüzde 6,6'yla 1 milyon 405 binini yevmiyeliler, yüzde 5,4'le 1 milyon 152 binini ise işverenler oluşturdu. Toplam istihdamın yüzde 48,5'inin hizmetler, yüzde 25,8'inin tarım, yüzde 20,7'sinin sanayi ve yüzde 5,1'inin ise inşaat sektöründe olduğu belirlendi.

İşgücü Durumu (Aralık 2005)

	Türkiye	Kent	Kırsal
Kurumsal olmayan sivil nüfus (000)	72.085	44.811	27.274
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (000)	51.202	32.0485	19.117
İşgücü (000)	24.034	14.624	9.411
İstihdam (000)	21.332	12.691	8.641
İşsiz (000)	2.702	1.932	770
İşgücüne katılma oranı (%)	46,9	45,6	49,2
İstihdam oranı (%)	41,7	39,6	45,2
İşsizlik oranı (%)	11,2	13,2	8,2
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	14,3	13,6	46,5
Genç nüfusta işsizlik oranı* (%)	21,5	22,9	19,0
Eksik istihdam oranı (%)	3,5	3,0	4,1
Genç nüfusta eksik istihdam oranı* (%)	4,0	3,0	5,6
(*) 15-24 yaş grubundaki nüfus			

İç borç arttı, dış borç azaldı

2004 yılı sonunda 316,5 milyar YTL olan konsolide bütçe toplam borç sto - ku 14,8 milyar YTL'lik bir artış sonucunda 2005 yılı sonunda 331,3 milyar YTL olarak gerçekleşti. 2005 yılında konsolide bütçe iç borç stoku 20,3 milyar YTL artarak 244,8 milyar YTL oldu. Bu dönemde konsolide bütçe finansmanının 20,3 milyar YTL'si iç borçlanmadan karşılandı. 2005 yılı sonu itibarıyla, dış borç stoku 5,5 milyar YTL azaldı.

2005 yılında, 21,3 milyar YTL'si net iç borçlanma ve - 1,2 milyar YTL'si de net dış borçlanma olmak üzere toplam net 20,1 milyar YTL borçlanma gerçekleşti. Yıl sonu itibarıyla yıllık borçlanma limitinin yüzde 67,9'u kullanıldı. 2005 yılının tamamında ise 147,6 milyar YTL'si ihale, 2 milyar YTL'si doğrudan satış, 1,8 milyar YTL'si ihale sonrası değişim ve 313,6 milyon YTL'si özel tertip DİBS ihracı yoluyla olmak üzere toplam 151,8 milyar YTL tutarında iç borçlanma gerçekleştirildi. 2004 yılındaki toplam iç borçlanma miktarının 160,4 milyar YTL olduğu dikkate alındığında 2005 yılında bir önceki yıla göre 8,6 milyar YTL tutarında daha az iç borçlanma yapıldı.

2005 yılında gerçekleştirilen 170

milyar YTL tutarındaki toplam iç borç servisinin yüzde 76,9'u olan 130,7 milyar YTL anapara ve yüzde 23,1'i olan 39,3 milyar YTL ise faiz ödemelerinden oluştu. Toplam iç borç servisinin en büyük kısmını yüzde 86,3'lük paya sahip 146,6 milyar YTL ihale, TAP, halka arz, doğrudan satış yöntemleriyle piyasalardan yapılmış borçlanmaların geri ödemeleri oluşturdu. Bunu yüzde 6,1'lik pay ile 10,4 milyar YTL özel tertip DİBS'lere ilişkin olarak yapılan ödemeler takip etmekte. Aynı dönemde, ikrazen Özel Tertip DİBS'ler, Çalışanları Tasarrufa Teşvik Hesabı (ÇTTH) için yapılan erken itfa ve değişim işlemlerinde geri alınan senetlerin ödemelerinin toplamı ise toplam iç borç servisi içinde yüzde 7,6'lık bir paya ulaştı.

2005 yılında gerçekleştirilen anapara ödemeleri bir önceki yıla göre 1,4 milyar YTL artış gösterirken, faiz ödemeleri 10,8 milyar YTL tutarında azalış kaydetti. 2005 yılının tamamında ise piyasalardan yapılan iç borçlanmanın yüzde 69,1'lik kısmı sabit faizli ve yüzde 30,9'luk kısmı ise değişken faizli enstrümanlarla gerçekleştirildi. Aynı dönemde, piyasalardan yapılan iç borçlanmanın döviz dağılımı incelendiğinde, söz konusu tutarın yüzde 12,8'inin döviz ve yüzde 87,2'sinin ise YTL cinsinden olduğu görülmekte.

2005 yılında, senetlerin ihraç yöntemlerine göre dağılımına bakıldığında, iç borçlanmanın yüzde 59,5'inin iskontolu YTL cinsi, yüzde 21,4'ünün değişken faizli YTL cinsi, yüzde 9,5'inin değiş-

ken faizli döviz cinsi ve yüzde 6,2'sinin sabit kuponlu YTL cinsi senet ihracı yoluyla gerçekleştirildiği görülmekte. 2004 yılında ise iskontolu YTL cinsi borçlanma yüzde 76,1, değişken faizli YTL cinsi borçlanma yüzde 11,2, değişken faizli döviz cinsi borçlanma yüzde 4,4, sabit faizli döviz borçlanma yüzde 3,7 ve sabit kuponlu YTL cinsi senet ihracı yüzde 2,6 seviyelerinde gerçekleşti.

2005 yılında nakit iç borçlanmanın ortalama vadesi 2004 yılı sonuna göre belirgin bir şekilde uzadı. 2004 yılı sonunda 14,7 ay olan nakit iç borçlanmanın kümülatif orta-

lama vadesi, 2005 yılı sonunda 27,4 ay seviyesine yükseldi. Söz konusu artış, 2005 yılı başından itibaren önceki dönemlere kıyasla daha uzun vadeli iskontolu senet ihraçları ile değişken ve sabit kuponlu olmak üzere 5 yıl vadeli senet ihraçları yoluyla sağlandı.

Piyasalardan yapılan borçlanmanın büyük kısmını oluşturan iskontolu YTL cinsi senetlerin ortalama ihraç maliyeti, 2004 yılında ortalama yüzde 24,7 seviyesindeyken 2005 yılında 8,4 puan azalarak ortalama yüzde 16,3 seviyesinde gerçekleşti.

2005 yılının tamamında yapılan toplam 11 milyar doları tutarında dış borç kullanımlarının ise 8,9 milyar doları program kredileri ve 2,1 milyar doları ise proje kredilerinden yapıldı. Sağlanan program finansmanının yüzde 45'i doları, yüzde 28'i Euro, yüzde 27'si ise SDR cinsinden.

2005 yılında uluslararası sermaye piyasalarından dört adet yeni tahvil ihracı ve iki adet tahvil artırımı ile yaklaşık 6,5 milyar dolar tutarında borçlanma yapıldı. Bu çerçevede, 5,5 milyar dolar tutarındaki 2005 yılı borçlanma hedefinin tamamı gerçekleştirilmiş, 2006 yılına yö-

Kamu Net Borç Stoku*

(Milyon YTL)	2000	2001	2002	2003	2004	2005 Ç3
Toplam Kamu Net Borç Stoku (I-II-III-IV)	71,688	159,752	216,037	251,106	272,161	267,330
I- Toplam Kamu Borç Stoku (Brüt)	85,701	189,761	257,297	297,413	332,046	346,190
A- İç Borç	54,152	125,458	154,798	201,319	233,864	254,330
Konsolide Bütçe	51,536	122,157	149,870	194,387	224,483	243,207
Diğer Kamu	2,616	3,300	4,928	6,932	9,381	11,123
B- Dış Borç	31,549	64,303	102,499	96,094	98,182	91,860
Konsolide Bütçe	27,203	55,778	92,878	88,546	92,022	86,517
Diğer Kamu	4,346	8,525	9,621	7,547	6,161	5,342
II- Merkez Bankası Net Varlıkları	11,004	22,854	25,375	24,733	27,891	33,717
Net Dış Varlıklar	7,598	-2,324	13,660	17,262	23,048	37,842
Diğer Varlık ve Yükümlülükler (Net)	3,406	25,178	11,715	7,471	4,843	-4,125
III- Kamu Mevduatı	2,647	4,973	10,931	12,645	18,676	28,397
Konsolide Bütçe	1,038	1,213	5,099	5,053	10,466	17,019
Diğer Kamu	1,609	3,760	5,832	7,591	8,210	11,378
IV- İşsizlik Sigortası Fonu Net Varlıkları	362	2,182	4,954	8,929	13,317	16,746
Net Dış Borç Stoku	23,951	66,627	88,839	78,831	75,134	54,018
Net İç Borç Stoku	47,737	93,125	127,198	172,274	197,027	213,312
Kamu Net Borç Stoku/GSMH (%)	57.1	90.5	78.5	70.4	63.5	
(*) Geçici						

nelik olarak yaklaşık 1 milyar dolar tutarında ön finansman sağlandı.

2005 yılı tahvil ihraçlarının yaklaşık olarak yüzde 62'si dolar, yüzde 38'i ise Euro cinsinden gerçekleştirildi. Dolar cinsinden tahvil ihraçlarının 2004 yılında 18,7 yıl olan ortalama vadesi, 2005 yılı itibarıyla

16,7 yıl olarak gerçekleşirken ortalama maliyet yüzde 8,1'den yüzde 7,3'e geriledi. Euro cinsinden tahvil ihraçlarının ortalama vadesi ise 8,2 yıldan 9,6 yıla yükselmiş, ortalama maliyetleri de yaklaşık bir puan azalarak yüzde 5,3 olarak gerçekleşti. 2005 yılının tamamında 14,9 milyar YTL'si anapara, 6,4

milyar YTL'si faiz olmak üzere toplam 21,3 milyar YTL ödeme yapıldı. 2005 yılında gerçekleştirilen ödemelerin yüzde 70'i anapara, yüzde 30'u ise faiz ödemelerinden oluştu.

Aynı dönemde gerçekleştirilen dış borç geri ödemelerinin yüzde 62'si kredi ve yüzde 38'i ise tahvillere

Konsolide Bütçenin Finansmanı (Milyon YTL)

	2004	2005
BÜTÇE DENGESİ	-30.300	-9.743
Bütçe Emanetleri	-81	1.321
Diğer Emanetler	1.795	2.255
Avanslar	-3.038	-4.178
NAKİT DENGESİ	-31.624	-10.345
FİNANSMAN	31.624	10.345
BORÇLANMA (Net)	34.217	20.090
Dış Borçlanma (Net)	3.505	-1.228
Kullanım	13.309	13.619
Ödeme	-9.804	-14.847
İç Borçlanma (Net)	30.712	21.318
Satış	158.068	151.529
Ödenen	-127.355	-130.211
Devlet Tahvili (Net)	25.853	33.773
Satış	96.490	111.413
Ödenen	-70.636	-77.640
Hazine Bonosu (Net)	4.859	-12.455
Satış	61.578	40.116
Ödenen	-56.719	-52.571
Devirli ve Garantili Borç Geri Dönüşleri	943	666
Özelleştirme Geliri	0	1.773
TMSF Tarafından Hazineye Yapılan Geri Ödemeler	0	1.215
Borç Verme	0	-931
Kasa/Banka ve Diğer İşlemler	-3.536	-12.468

ait ödemeleridir. 2005 yılı dış borç servisinin döviz kompozisyonu incelendiğinde, 7,4 milyar YTL doları cinsinden, 7,8 milyar YTL SDR cinsinden, 5,4 milyar YTL Euro cinsinden, 555 milyon YTL Japon Yeni cinsinden ve 122 milyon YTL diğer döviz cinslerinden dış borç geri ödemesi yapıldığı görülmektedir.

2004 yılı sonunda 316,5 milyar YTL olan konsolide bütçe toplam borç stoku 14,8 milyar YTL'lik bir artış sonucunda 2005 yılı sonunda 331,3 milyar YTL olarak gerçekleşti. Söz konusu dönemde iç borç stokunda 20,3 milyar YTL artışa karşın dış borç stokunda ise 5,5 milyar YTL tutarında azalış kaydedildi.

2005 yılının Eylül ayı itibarıyla 243,2 milyar YTL olan konsolide bütçe iç borç stoku yılın son üç aylık döneminde 1,6 milyar YTL artarak 244,8 milyar YTL'ye ulaştı. İç borç stokunda gözlemlenen artışın 1,5 milyar YTL'si konsolide bütçe net iç finansmanından kaynaklandı. Ayrıca, bu dönemde 314 milyon YTL'lik ikrazen borçlanma senedi ihraç edilerek ve 213 mil-

yon YTL tutarında nakit dışı borçlanma senedi Hazine'ye alacakları karşılığında iade edildi.

2005 yılında konsolide bütçe iç borç stoku 20,3 milyar YTL artarak 244,8 milyar YTL oldu. Bu dönemde konsolide bütçe finansmanının 20,3 milyar YTL'si iç borçlanmadan karşılandı. Ayrıca 2005 yılı içerisinde, iç borç stokunda 826 milyon YTL'lik lehte kur farkı oluştu.

2005 yılının son çeyreğinde dış borçlanma yoluyla konsolide bütçeye 701 milyon YTL'lik finansman sağlandı. Ayrıca, yine bu dönemde dış borç stoku kur farkı etkisiyle 568 milyon YTL azaldı. 2005 yılı sonu itibarıyla, dış borç stoku 5,5 milyar YTL azaldı. Borç stokunda gözlemlenen bu düşüşün başlıca nedenleri 1,2 milyar YTL'lik net dış borç geri ödemesi ve 5,3 milyar YTL'lik lehte kur farkı.

2005 yılı sonunda TL cinsi borçların toplam stok içerisindeki ağırlığı 2004 yılı sonuna göre 3,9 puan artarak yüzde 62,4 seviyesine yükselmiştir. Döviz cinsi ve döviz endeksli borç stokunun stok için-

deki payı aynı dönemde 3,9 puanlık bir azalış göstererek 2005 yılı sonunda yüzde 37,6 olarak gerçekleşti. Söz konusu azalışın yaklaşık 1 puanlık kısmı 2005 yılı içerisinde gerçekleştirilen döviz endeksli iç borçlanma senet itfalarından, 2,9 puanlık kısmı ise büyük ölçüde Japon Yeni ve SDR ödemeleri nedeniyle dış borç stokundaki azalıştan kaynaklandı.

2005 yılı sonu itibarıyla konsolide bütçe dış borç stoku 64,5 milyar dolar tutarında gerçekleşmiş olup, stokun yüzde 48,8'lik kısmı tahvil, yüzde 51,2'lik kısmı ise kredi stokundan oluştu.

2005 yılı ikinci çeyreğine kıyasla üçüncü çeyrek sonunda toplam varlıklardaki 5,3 milyar YTL'lik artışa karşılık, aynı dönemde toplam kamu brüt borç stokunun 6,7 milyar YTL artması sonucu, toplam kamu net borç stoku 1,4 milyar YTL artarak 267,3 milyar YTL seviyesinde gerçekleşti. Ancak, söz konusu tutar 2004 yılı sonu ile karşılaştırıldığında, toplam kamu net borç stokunun nominal olarak azaldığı gözlemlendi.

Konsolide Bütçe Borç Stoku*

	2004 Aralık			2005 Aralık		
	Milyar YTL	Milyar Dolar	% Pay	Milyar YTL	Milyar Dolar	% Pay
TOPLAM	316,5	325,8	100,0	331,3	246,9	100,0
İç Borç Stoku	224,5	167,3	70,9	244,8	182,4	73,9
Dış Borç Stoku	92,0	68,5	29,1	86,5	64,5	26,1
Tahviller	39,8	29,7	12,6	42,2	31,5	12,7
Krediler	52,1	38,8	16,5	44,3	33,0	13,4
* Geçici, dönem sonu TCMB döviz kurları esas alınarak hesaplanmıştır						

Bankacılık sektörü

Mevduat ve kredi hacmi genişledi

Mevduat bankalarının YTL mevduatları son bir yılda yüzde 28 artış kaydet - ti. Bankacılık sistemi kredi hacmi ise daha hızlı bir gelişim göstererek bir yıl içinde kredi hacmini yüzde 33 artırdı. Tüketici kredileri ise bir yıl için - de yüzde 54 artış gösterdi.

Bankacılık sistemi mevduat ve kredi hacmini reel olarak genişletti. Mevduatlardaki hızlı artışın yanı sıra kredi hacmi hızlı artış trendini sürdürüyor. Geçtiğimiz yıl Mart ayı itibariyle 108 milyar YTL olan bankalardaki mevduat, 2006 yılı aynı ayı için 150 milyar YTL'ye yükseldi. Bu rakamlar mevduatların son bir yıl içinde yüzde 28 oranında arttığına işaret ediyor. Mevduatların 126 milyar YTL'si vadeli hesaplarda tutulurken, 23 milyar YTL'lik bölümü vadesiz hesaplarda bulunuyor.

150 milyar YTL'lik mevduatın, 74 milyar YTL'lik bölümü kamu mevduat bankalarında, 69 milyar YTL'si özel mevduat bankalarında ve 5 milyar YTL'lik bölümü de yabancı mevduat bankalarında bulunuyor.

Bankalardaki yabancı para mevduatı ise 83 milyar YTL seviyesinde bulunuyor. Yabancı para mevduatı son bir yılda yüzde 9 artış gösterdi. Yurtiçi yerleşiklere ait toplam 60 milyar dolar döviz mevduatı bulunuyor.

Bunun 36 milyar doları dolar cinsi, 19 milyar doları ise euro

olarak hesaplarda yer alıyor. Bankacılık sistemi kredi hacmi son bir yılda hızlı artış trendini koruyarak, hacmini yüzde 33 artırdı. Geçtiğimiz yıl Mart ayında 84 milyar YTL olan kredi hacmi 2006 Mart itibariyle 127 milyar YTL'ye yükseldi. Mevduat bankalarındaki kredilerin 106 milyar YTL'si Türk Lirası kredilerinden oluşuyor. Bununla 97 milyar YTL'lik bölümünü ticari krediler oluşturuyor.

Kamu mevduat bankaları tarafından açılan krediler 26 milyar YTL seviyesinde bulunurken özel mevduat bankalarının açtığı

krediler 72 milyar YTL oldu. Mali kesime verilen kredilerde dahil edildiğinde bankacılık sisteminin toplam kredi hacmi 135 milyar YTL'ye ulaşıyor.

Bankacılık sisteminin tasfiye edeceği alacakları ise 7 milyar YTL oldu.

Kullanılan tüketici kredileri ile bireysel kredi kartlarından yapılan harcamalar toplamı 50 milyar YTL'yi aştı. Bu grupta son bir yılda yüzde 42'lik bir artış yaşandı.

Mart ayı itibarıyla tüketici kredileri 33 milyar YTL'ye yaklaştı. Bunun 16 milyar YTL'lik bölümünü konut kredileri, 6 milyar YTL'lik bölümünü taşıt kredileri ve kalanını da diğer krediler oluşturuyor.

Bireysel kredi kartlarından yapılan harcamalar ise 17 milyar YTL düzeyinde bulunuyor.

33 milyar YTL'ye yaklaşan tü-

ketici kredilerinin 22 milyar YTL'lik bölümünü özel bankalar kullandırdı.

17 milyarlık hacme sahip olan bireysel kredi kartlarının 6 milyar YTL'lik kısmı taksitli yapı-

lan alışverişlere ait. Kredi kartlarında da özel bankalar önemli bir ağırlığa sahip.

Tasfiye olunacak tüketici kredi-

leri son bir yılda yüzde 55 artış göstererek 234 milyon YTL'ye ulaştı. Tasfiye olunacak kredi kartları tutarında geçtiğimiz yıl Mart ayında 761 milyon YTL iken bu yıl aynı dönem için 1 milyar 463 milyon YTL oldu. Tasfiye olunacak bireysel kredi kartlarındaki artış, yüzde 48 oldu.

33 milyar YTL seviyesine ulaşan tüketici kredilerinin en önemli dilimini konut kredileri oluşturdu. 16 milyar YTL'ye yaklaşan konut kredilerinin 7 milyar YTL'lik bölümü 61 ile 120 ay vadeli olarak verildi. Konut kredilerinde vade yapısı itibarıyla yoğunlaşma 60 ay ile 180 ay arasında oluştu.

6 milyar YTL'yi geçen taşıt kredilerinde ise yaklaşık 3 milyar YTL'lik kredinin vadesi 25 ile 36 ay arasında bulunuyor. Yoğunlaşma ise 13 ay ile 48 ay arasında yaşanıyor.

Diğer krediler kapsamında kullanılan kredilerin vade yapısı ise daha kısa. Bu kategoride kredi kullananlar daha kısa vadeli bir süreci tercih ediyorlar.

Mali suçlarda artış

Mali Suçları Araştırma Kurumu'na yapılan şüpheli işlem bildirimlerinde ve kara para aklama suçunda hızlı bir artış yaşandı. Son üç yıllık dönemde şüpheli işlem bildirimlerinde yüzde 127, savcılıklara yapılan karapara aklama suçu duyurularında yüzde 74 artış gerçekleşti. Toplam suç duyurularının yüzde 41'ini uyuşturucu ticareti oluşturdu.

Karapara aklanmasının önlenmesi konusunda 1997 yılında faaliyete başlayan Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK)'a yapılan suç duyurularında hızlı bir artış yaşandı. MASAK'a 2005 yılı içinde intikal eden şüpheli işlem bildirimleri değerlendirildiğinde; önceki yıllarda olduğu gibi 2005 yılında bildirimlerin çoğunun bankalardan geldiği, bildirimlerin sayısında önceki yıllara göre yüzde 21,3 oranında artış olduğu dikkat çekiyor.

MASAK'ın kuruluşundan bu ya-

na son sekiz yıllık döneminde tamamlanan 1139 ön incelemeden; 661'inde karapara aklama suçu tespit edilemedi. Kanun kapsamında değerlendirilebileceği tespit edilen 478 dosyadan 424'ünün, daha ayrıntılı olarak inceleme yapılması için inceleme elemanlarına sevki yapıldı. Kalan 54 ön inceleme dosyası, aklama suçundan dava açılmasına yeterli emare mevcut olduğu kanaatiyle Cumhuriyet Başsavcılıklarına intikal ettirildi.

Kuruluşundan bu yana MASAK tarafından başlatılan incelemeler

sonucunda; yükümlülüklerle aykırı davranış iddiasıyla 27, karapara aklama suçu işlendiği iddiasıyla 170, devam eden incelemelerde karapara aklama suçu işlendiği iddiasıyla 6 olmak üzere Cumhuriyet Başsavcılıklarına toplam 203 suç duyurusunda bulunuldu.

MASAK'a son sekiz yılda çeşitli kaynaklardan toplam 4342 adet ihbar ve şüpheli işlem bildirimi intikal etti. Yapılan değerlendirmeler sonucunda bu bildirimlerden 1426 adet ön inceleme dosyası ve 778 adet inceleme dosyası oluşturuldu.

Kuruluşundan 2005 yılı sonuna kadar MASAK tarafından 230 adedi karapara aklama suçundan, 28 adedi yükümlülüklerle aykırı

davranıştan olmak üzere

toplam 258 adet suç duyurusunda bulunuldu.

Karapara aklama suçundan dolayı ya-

pılan suç duyuru-

rularının

54'ü ön in-

celeme,

176'sı in-

celeme ra-

porlarına; yü-

kümlülüklerle ay-

kırı davranıştan dolayı yapılan suç

duyurularının ise biri ön incele-

me, 27'si inceleme raporlarına

dayanmakta.

Karapara aklama suçunun işlendiği gerekçesi ile suç duyurusunda

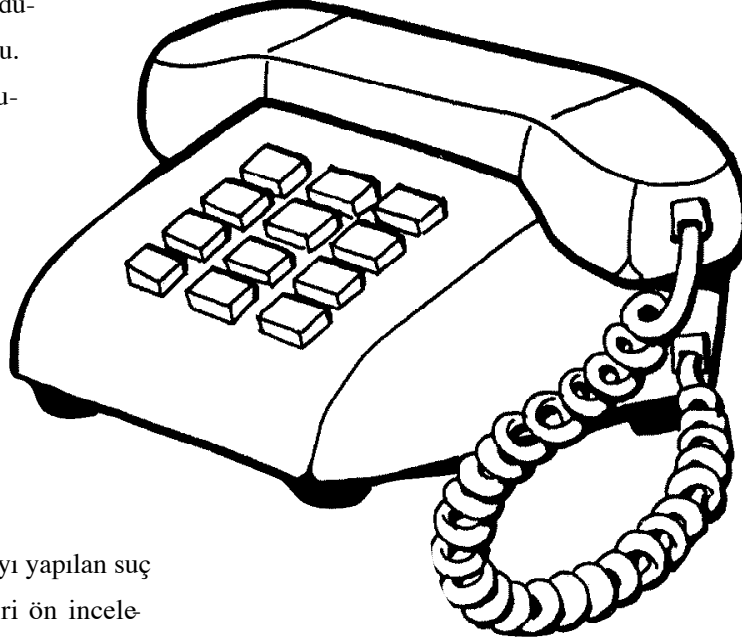
bulunulan 230 dosyanın yüzde

41'inin uyuşturucu madde ticare-

ti; yüzde 16,6'sının gümrük ka-

çakçılığı; yüzde 13,5'inin nitelik

li dolandırıcılık ve hileli iflas;

yüzde 12,1'inin evrakta sahtecilik suçundan kaynaklandı.

Yapılan ön incelemeler ile incelemeler sonucunda aklama suçu-

nun işlendiğine dair ciddi emare

bulunarak savcılıklara iletilen ve

savcılıklarca da kamu davası açıl-

an dosyalarda aklandığı iddia

edilen karapara tutarlar

1.3 milyar YTL ci-

varında bulu-

nuyor ve

ö n c ü l

s u ç l a r

bakımın-

dan so-

nuçlanma-

mış 190

suç duyuru-

rusu bulu-

nuyor.

Cumhuriyet

Başsavcılık-

larına yapılan 258

suç duyurusundan,

12'si savcılıkça takipsizlik kararı

verilerek sonuçlanmış, 202'si

için de dava açılmıştır Açılan bu

davalardan; biri yükümlülüğe ay-

İhbar Kaynaklarının Dağılımı

İhbar Kaynağı	17.02.1997 31.12.2001	2002	2003	2004	2005	Toplam
Cumhuriyet Savcılıkları	403	168	171	218	178	1138
Kamu Kurumları	323	105	103	127	157	815
Bankalar	7	4	7	30	18	66
Basın	13	1	1	4	8	27
Gerçek Kişi /Şirket	117	112	94	98	135	556
Yurtdışı	19	3	4	6	4	36
Toplam	882	393	380	483	500	2638

kırı davranıştan, 11'i karapara aklama suçundan olmak üzere 12 tanesi sonuçlanmış olup, kalan 190'ı ise devam etmektedir. Devam eden 190 davanın; 18 tanesi yükümlülüğe aykırı davranıştan, 172'si ise karapara aklama suçundan dolayı.

Son üç yıllık dönemde önceki üç yıllık döneme göre, alınan şüpheli işlem bildirimlerinde yüzde 126,5, ihbarlarda ise yüzde 31,8'lik bir artış gerçekleşti. Son

üç yıllık dönemde önceki üç yıllık döneme göre Cumhuriyet savcılıklarına yapılan aklama suçu duyurularında yüzde 74,3, yükümlülük ihlali sebebiyle yapılan suç duyurularında yüzde 45,5, toplam suç duyurusu sayısında da yüzde 70,6 nispetinde bir artış yaşandı.

MASAK'ın 2005 yılı faaliyet raporunda, yasal altyapıdaki eksiklik ve yetersizlikler giderilebilir-se daha yüksek bir performansın

gösterilebileceği ifade edildi. İşlem bildiriminde bulunanların hukuki ve cezai isnatlardan korunması konusundaki yasal altyapı yetersizliği yüzünden karapara aklamanın önlenmesi için oluşturulan şüpheli işlem bildirim sistemi henüz istenilen seviyede etkin hale getirilemediği vurgulanarak, hazırlanan Kanun Tasarısının yasalaşması halinde bu sorunların çözüleceği ifade edildi.

**Aklama Suçu Duyurularının Öncül Suçlara Göre Dağılımı
(17.02.1997-31.12.2005 Dönemi)**

Kanun Adı / Madde No	Öncül Suç	Suç Duyurusu Sayısı	Toplam İçindeki %'si
T.C.K. Madde 403 – 406	Uyuşturucu Madde Ticareti	94	41,0
1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu	Kanuna Muhalefet	38	16,6
T.C.K. Madde 504 – 506	Nitelikli Dolandırıcılık ve Hileli İflas	31	13,5
T.C.K. Madde 339 ila 350	Evrakta ve Meşruiyet Belgelerinde Sahtecilik	28	12,1
213 sayılı Vergi Usul Kanunu-Madde 359/b	Sahte Belge Düzenleme – Kullanma	14	6,1
T.C.K. Madde 495 ila 500	Yağma, Yol Kesmek ve Adam Kaldırmak	13	5,7
T.C.K. Madde 125 – 173	Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler	5	2,2
T.C.K. Madde 332 - 333 - 335	Devlete Ait Mühürlerde ve Damgalarda Taklit	2	0,8
2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun	Kanuna Muhalefet	1	0,4
T.C.K. Madde 179 – 192	Şahıs Hürriyeti Aleyhinde Cürümler	1	0,4
T.C.K. Madde 435 – 436	Fuhşa Teşvik	1	0,4
6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanun	Kanuna Muhalefet	1	0,4
2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu	Kanuna Muhalefet	1	0,4
Toplam		230	100

Lizbon stratejisi

Avrupa Birliği, Lizbon stratejisinin hedeflerini yenileyerek, önceliklerini yeniden belirledi. AB, 2010 yılına kadar, yenilikçiliğe ve bilgiye yatırımı artıracak. Kobiler desteklenerek, enerji politikaları rekabetçi bir yapıya kavuşturulacak. Yaşlanan nüfus sorunu, sosyal güvenlik reformlarıyla çözüme kavuşturulacak.

Mart 2000 tarihinde Lizbon'da bir araya gelen AB Konseyi'nde 2010 yılına kadar AB ekonomisini, bilgi teknolojilerine dayalı dünyanın en rekabetçi ekonomisi yapmak için gerekli adımların atılmasına karar verildi. Bu karar alınırken yenilikçilik ve bilgi teknolojilerine yatırımın gelecekte büyük bir ekonomik atılım sağlayacağı düşüncesinden yola çıkıldı. On yıllık bir süre için oldukça iddialı bir girişim olan Lizbon Stratejisi'nin somut hedefleri arasında ise, araştırma ve geliştirmeye (Ar-Ge) gayrisafi iç hasılanın (GSYH) yüzde 3'ü oranında kaynak ayırmak, girişimci-

liği kolaylaştırmak için bürokratik işlemlerin yükünü hafifletmek, istihdam oranını erkeklerde yüzde 70, kadınlarda yüzde 60'a çıkarmak gibi hedefler yer aldı.

Ekonomik ve sosyal politikalarla, sürdürülebilir kalkınmanın gündemini oluşturduğu Göteborg zirvesinde liderler, AB'de alınan kararların ekonomik, sosyal ve çevreye olan etkilerini dikkate alınması konusunda anlaştı. Bu bağlamda, Lizbon Stratejisi hedeflerinin sürdürülebilirliğini sağlanması için çevre politikasına temelinde bazı maddeler eklenmesi konusunda görüş birliğine varıldı.

AB Komisyonu Lizbon stratejisi-ne tekrardan işlerlik kazandırabilmek amacıyla güçlü ekonomik büyüme ve daha fazla, daha kaliteli istihdam olanakları yaratma hedeflerine odaklanılmasını önerdi.

Mart 2005'te yapılan Bahar Zirvesi'nde, AB Komisyonu'nun önerisi benimsenerek güçlü ekonomik büyüme ve istihdam AB'nin en önemli siyasi öncelikleri olarak kabul edildi. Bu hedeflere ulaşmak için üye ülkelerin sürece katılımının önemi vurgulanarak, AB kurumları ile üye ülkelerin ortak çalışması yaklaşımları benimsendi. Bu bağlamda üye

ülkelerin Lizbon hedeflerine yönelik eylemlerini belirleyecekleri birer ulusal reform programı hazırlamasına kararı verildi. Haziran 2005'te yapılan AB Konseyi'nde ise ulusal reform programlarının temelini oluşturacak yol gösterici ilkeler belirlendi. Buna ek olarak, AB düzeyinde yapılacak 100 eylemi içeren Topluluk Eylem Planı da AB Komisyonu tarafından Temmuz 2005'de benimsendi.

Yenileştirilmiş Lizbon Stratejisi'ndeki değişiklikler:

Öncelikli hedef olarak istihdam ve büyümeye odaklanılması; 2010 yılına kadar yüzde 70 istihdam ve Ar-Ge yatırımının GSYH'nin yüzde 3'ü oranına ulaşması,

AB Komisyonu ve üye ülkelerin ortak çalışması yaklaşımı,

Hedeflerin sahiplenilmesi için her ülkede birer Lizbon Koordinatörü atanması,

Tüm politikalar için bütünleştirilmiş yol gösterici ilkeler rehberi oluşturulması

Üye ülkelerin yol gösterici ilkeler ve yeni hedefler doğrultusunda ulusal reform programlarını hazırlayarak, AB Komisyonu'na sunması

Yeni Lizbon Stratejisini uygulamasında kullanılacak iki araç:

AB düzeyinde, en etkin biçimde

gerçekleştirilebilecek eylemler için Topluluk Lizbon Programı;

Üye ülkelerce her ülkenin belirledikleri alanlardaki sorunların çözümlerine getiren Ulusal Reform Programları

AB Komisyonu 2005–2008 döneminde AB politikalarını, yasalarını ve mali destek mekanizmalarını gözden geçirmek ve iyileştirmek için 100 mevzuat önerisi benimsedi. Söz konusu 100 öneriyle, özellikle üye ülkelerin yetersiz kaldığı sekiz temel alana odaklanıldı.

1. Avrupa'da yenilikçiliğin ve bilginin desteklenmesi;
2. Tek pazarın hizmetler alanında tamamlanması;
3. Devlet yardımları politikasının reformu;
4. İş dünyasına yönelik AB yasal çerçevesinin yalınlaştırılması ve iyileştirilmesi;
5. Dünya Ticaret Örgütü çerçevesinde Doha Turu görüşmelerinin sonuçlandırılması;
6. İşçilerin hareketliliğinin sağlanması;
7. Ekonomik göç konusunda ortak bir yaklaşım oluşturulması;
8. Ekonomik yeniden yapılanma ve küreselleşmenin sosyal sonuçlarıyla başa çıkmaya yönelik çabaların desteklenmesi;

Ekim 2005 itibarıyla birçok üye ülke ulusal reform programını hazırlayarak AB Komisyonu'na ilettiler. Söz konusu ulusal programlar Lizbon hedeflerini gerçekleştirmek için her ülkede yapılması gereken mevzuat değişikliklerini ve uygulamaya yönelik önlemleri ayrıntılı bir şekilde ve zaman belirterek açıklıyor

Hemen hemen tüm ülke raporlarında bütçe disiplini en önemli sorun olarak öne çıkıyor. Yaşlanan bir toplumda kısa ve uzun vadede kamu maliyesi sürdürülebilirliği, şeklinde ifade edilen bütçe disiplini sorunu çözüm olarak emeklilik, sosyal güvenlik, sağlık ve istihdam alanında yapılacak reformlar sunuluyor. Ayrıca kamu yönetimin etkin bir şekilde çalışmasının tamamlayıcı etkisi vurgulanıyor. Yeni üye ülkelerden bir bölümünde, bütçe konsolidasyonu ve enflasyonda AB ortalamasını yakalamayı gerektiren Euro para birimine geçiş süreci, temel politika olarak belirleniyor. Kamu maliyesi dengesini sağlamak açısından üye ülkelerde vergileri artırmaktan çok, harcamaları kesme eğilimi izleniyor.

Tüm ulusal raporlarda, AB'nin bilgi toplumu ve yatırımcı için çekici bir yer haline getirilmesi gerektiği vurgulanıyor. Bu temelde Ar-Ge ve yenilikçilik tüm üye ülkelerin en önemli iki önceliği olarak beliriyor. Ayrıca sanayi teme-

linin üniversiteler, araştırma kurumları, küçük ve büyük işletmelerden oluşan kümeler oluşturularak güçlendirilmesi öngörülmüyor. Bu kümelere dahil olan kurumlar arasındaki işbirliği ve etkileşimin, yenilikçiliği ve bilgi aktarımını olumlu etkileyeceği ve bunun ekonomiye getirisinin önemli olacağı düşünülüyor.

Tüm programlarda daha fazla insanın istihdam pazarına çekilmesi ve tutulması hedefi belirtiliyor. İşgücünün yaşlanması ve sürdürülebilir kamu maliyesi kaygıları göz önünde bulundurulduğunda, istihdam edilen kişilerin sayısının artmasının önemi daha da çarpıcı oluyor. Raporlarda özellikle kadınların işgücüne katılmasının altı çizilirken, yaşlılara hayat boyu eğitim imkanı verilmesi, gençlerin ve engelli insanların istihdam dünyasıyla bütünleştirilmesi gibi önlem önerileri getirildi.

AB Komisyonu üye ülkeleri ulusal reform programlarını bir an önce ve eksiksiz uygulamaya çağırırken, bazı alanlarda ortak çalışılması gereğinin altını çiziyor.

Bu bağlamda Komisyon, üye ülkeler ve AB düzeyinde bütünleştirilmiş bir yaklaşımla gerçekleştirilecek 4 öncelikli alanda eylemler öneriyor.

Bu eylem alanları, yenilikçiliğe ve bilgiye yatırım, Kobi'ler, yaşlanan nüfus, enerji politikası.

Yenilikçiliğe ve bilgiye yatırım kapsamında, ülkelerin Ar-Ge amaçlı devlet yardımlarının oranını ikiye katlamaları. AB yapısal

fonlarının Ar-Ge ve bilgi teknolojilerine kaydırılması. Özel sektör için teknoloji ağırlıklı pazarların yaratılması için daha çekici koşullar oluşturulması. Yüksek eğitime yatırım yapılması.

Kobi'lerde girişimcilik potansiyelinin ortaya çıkarılması için, 2007 yılı sonuna kadar tüm üye

ülkelerde iş kurmak için gereken tüm idari, bürokratik işlemlerin tek bir hizmet noktasından gerçekleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacak.

İşlemlerin mümkün olduğunca elektronik ortama kaydırılması ve iş kurmak için gereken sürenin yarıya indirilmesi sağlanacak. Herhangi bir AB ülkesinde yeni bir şirket kurma işlemlerinin en fazla bir hafta içinde tamamlanacak. İş kurma maliyetlerinin as-

gari düzeyde tutulması; ilk elemanın işe alınması için gerekli işlemler tek bir idari kurumdan yapılacaktır. Girişimcilik dersinin üye ülkelerde eğitim programına dahil edilmesi sağlanacak. Yasal olarak

kuruldukları ülkenin vergi sistemi kobiler için geçerli olacaktır. AB Komisyonu'nun tek bir KDV noktası, modern ve daha yalın bir gümrük sistemi oluşturulması için önerileri Konsey tarafından bir an önce benimsenmesi sağlanacak.

Küreselleşme ve nüfusun yaşlanması konularında ise, cari borç oranlarının düşürülmesi, emeklilik sisteminin reformu gibi çalışma hedefleri yer aldı.

Dünya ekonomisi

Irak işgali ABD'yi sarsıyor

Amerika Birleşik Devletleri'nin, 2005 yılı cari işlemler açığı 805 milyon dolarla rekor kırdı. ABD işgal ettiği Irak'ta günde 200 milyon dolar harcıyor. Irak işgalinin toplam faturası 3 yılın sonunda Amerika'ya 1 trilyon dolara ulaştı.

ABD ekonomisi 2005 yılını rekor cari işlemler açığı ile kapattı. Cari işlemler açığı 805 milyar dolarla rekor kırdı. ABD Ticaret Bakanlığı verilerine göre, 2004 yılında 668 milyar dolar olan cari işlemler açığı, 2005'te yüzde 20.4 oranında artarak 804.9 milyar dolarla rekor düzeye ulaştı. 2005 yılının son çeyreğine ait dış ticaret açığı beklentilerinde üzerinde gerçekleşme kaydetti. Söz konusu dönemde dış ticaret açığı, bir önceki çeyreğe göre yüzde 21.3 oranında genişleyerek 225 milyar dolar oldu.

Cari işlemler açığı riskinin yanı sıra ABD ekonomisini Irak işgalinin faturası da tehdit etmeye baş-

ladı. Pentagon Irak'ta günde 200 milyon dolar harcıyor. Irak'taki Amerikan işgalinin üçüncü yılında toplam fatura 1 trilyon dolara ulaştı. Pentagon, Irak'ta ayda 6 milyar dolar, günde 200 milyon dolar harcıyor. ABD Kongresinin bütçe verilerine göre, Ocak 2006 itibarıyla ABD, Irak ve Afganistan dahil teröre karşı mücadelede 323 milyar dolar harcadı. 63 milyar dolarlık ek ödenekle harcama 400 milyar dolara ulaştı.

Bazı ekonomistler Irak işgalinin toplam faturasının 1 trilyon ile 2 trilyon dolara kadar yükselebileceğini ifade ediyorlar.

ABD'de Şubat ayı perakende satışları da yüzde 1.3 oranında dü-

şerek, altı ay içindeki en büyük gerileme görüldü. Özellikle otomotiv, giyim ve mobilya sektöründeki gerilemede, soğuk hava şartları etkili oldu.

Avrupa Merkez Bankası (AMB), kısa vadeli faizi beklendiği gibi çeyrek puan artırarak yüzde 2.5'e yükseltti. Böylece Euro Bölgesi'nde faizler yaklaşık son üç yılın en yüksek düzeyine ulaştı. Bu hamle, Avrupa Merkez Bankası'nın son üç ay içinde gerçekleştirdiği ikinci faiz artırımını oldu.

Bankanın faiz artırımı sürecine devam etmesinde, ekonominin giderek güçlendiği bir ortamda enflasyonist baskıların engellenmesi gereği etkili oldu.

AMB Başkanı Jean-Claude Trichet, daha önce yaptığı açıklamalarda, fiyat istikrarını koruma konusunda tetikte olmak gerektiği üzerinde durarak, gerektiğinde faiz oranlarını ayarlayabileceklerini ifade etti.

Bankanın faiz artırımı, Euro/dolar paritesinde bir değişikliğe yol açmadı.

Japonya Merkez Bankası beş yıldır sürdürdüğü aşırı gevşek para politikasını sonlandırdığını açıkladı. İki gün süren toplantıların ardından resmi açıklamada bulunan banka, geleneksel faiz rejimine geçtiklerini duyurdu. Ancak banka, kısa vadeli faiz oranının şimdilik yüzde sıfır dolayında tutulacağını kaydetti.

Japonya Merkez Bankası'nın kararı, ülkede deflasyonun tamamen sona ereceğine duyulan güveni gösterdi. Japonya'da çekirdek TÜFE son üç aydır yükseliyor. Diğer yandan, Japonya'nın aşırı gevşek para politikasından vazgeçmesi, küresel çapta ucuz paranın son kalesinin de yakın vadede yıkılacağı anlamına geliyor.

Konuya ilişkin değerlendirme Japonya Ekonomi ve Mali Hizmetler Bakanı Kaoru Yosano'dan geldi. Yosano, yüzde sıfır faizin artırılıp artı

rılmaması konusunu tartışmak için henüz erken olduğunu söyledi.

Kararın ardından gözler, banka başkanı Toşihiko Fukui'nin konuşmasına döndü. Merkez Bankası'nın bankacılık sistemine sağladığı fazla likiditeyi yavaş yavaş geri çekeceğini belirten Fukui, Mart sonuna kadar, bankaların Merkez Bankası'ndaki cari mev-

duat miktarının 30 trilyon yen, yani 255 milyar dolarla sınırlandırılacağını ifade etti. Merkez Bankası Başkanı, Mart ayında cari mevduat miktarındaki azalmanın çok yavaş olacağını vurguladı. Politika değişikliğini hükümete karşı gelme olarak görmediklerini belirten Fukui, "Değişiklik için Nisan ayını bekleyecek belirsizlik artardı" diye konuştu.

TÜFE: 0,27, ÜFE: 0,25

Mart ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksi'nde bir önceki aya göre yüzde 0,25 bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2,48, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 4,21 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 4,49 artış gerçekleşti. Endekste kapsanan toplam 762 maddeden, 271 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 283 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 208 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti. Üretici fiyatlarında en yüksek artış levrek ve tavuk etinde yaşanırken, tarım fiyatları bir miktar gerileme kaydetti.

Mart ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 0,27, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 1,25, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,16 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 8,05 artış gerçekleşti. Endekste kapsanan toplam 442 maddeden, 65 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 201 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 176 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti. Ispanak, havuç gibi tüketim maddelerinin fiyatlarında büyük oranlı düşüş yaşanırken, tavuk eti en yüksek artışı gerçekleştirdi.

ÜFE	MART 2006 (2003=100)	MART 2005 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,25	1,26
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,48	0,96
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	4,21	11,33
(01.04.2005-31.03.2006) - (01.04.2004-31.03.2005) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	4,49	15,03

TÜFE	MART 2006 (2003=100)	MART 2005 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,27	0,26
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	1,25	0,83
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	8,16	7,94
(01.04.2005-31.03.2006) - (01.04.2004-31.03.2005) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	8,05	8,40

		2006			2005								
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	1,96	0,26	0,25	1,21	0,20	-0,48	-0,74	1,04	0,78	0,68	-0,95	-0,04
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	1,96	2,22	2,48	2,18	2,38	1,89	1,14	2,18	2,98	3,69	2,71	2,66
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,75	0,22	0,27	0,71	0,92	0,10	-0,57	0,85	1,02	1,79	1,40	0,42
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,75	0,97	1,25	1,55	2,49	2,59	2,00	2,87	3,93	5,79	7,27	7,72

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Şubat (Milyon YTL)			2006 Yılı Bütçe Hedefi
	2005 Konsolide Bütçe	2006 Merkezi Bütçe	Artış (yüzde)	
Gelirler	19.067	26.426	27.8	160.326
Genel Bütçe Gelirleri	18.616	26.147	28.8	156.214
Vergi Gelirleri	15.144	21.313	28.9	132.199
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	4.871	7.135	31.7	38.982
Gelir Vergisi	2.532	3.970	36.2	26.090
Gelir Vergisi Tevkifatı	2.272	3.582	57.6	
Kurumlar Vergisi	2.340	3.165	26.0	12.892
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	2.312	3.016	23.3	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	314	1.485	78.8	4.947
Motorlu Taşıtlar Vergisi	808	1.061	23.8	3.042
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	6.982	8.226	15.1	57.601
Dahilde Alınan KDV	1.466	2.592	43.4	16.337
Özel Tüketim Vergisi	4.194	4.999	16.1	37.276
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	309	416	25.7	1.806
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer Vergiler	512	634	19.2	3.988
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	2.305	3.395	32.1	24.253
İthalat Vergileri	2.111	3.147	32.9	22.398
Vergi Dışı Gelirler	3.005	4.695	35.9	21.372
Harcamalar	20.363	26.915	24.3	174.322

EKONOMİK VERİLER

	2005	2004	2003	2002	2001	2000
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	486.401	428.932	356.681	275.032	176.484	125.596
GSMH (milyon/dolar)	360.876	299.475	239.235	179.898	145.693	200.002
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	7,6	9,9	5,9	7,9	-9,5	6,3
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	5.008	4.172	3.383	2.598	2.123	2.965
Üretim Endeksi	130.1	123.4	112.4	103.3	94.4	103.4
Toplam İhracat (milyon/dolar)	73.122	63.167	47.253	36.059	31.334	27.775
Toplam ithalat (milyon/dolar)	116.048	97.540	-22.087	51.584	41.399	54.503
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-42.926	-34.373	69.340	-15.495	-10.065	-26.728
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	63.0	64.8	68.1	69.9	75.7	51.0
İşsizlik Oranı (%)		10.3	10.5	10.6	8.5	6.6
Kamu Net Borç Stoku (milyon/dolar)	267.330	272.161	251.106	216.037	159.752	71.688
İç Borç Stoku (milyon YTL)	254.330	233.864	201.319	154.798	125.458	54.152
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	91.860	98.182	96.094	102.499	64.303	31.549
Konsolide Bütçe Borç Stoku (milyar/dolar)	246.9	235.8	202.6	148.5	123.6	94.7
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-22.852	-15.604	-6.808	-1.789	3.390	-9.819

	2006		2005		2004
(Bin YTL)	10 Mart	3 Mart	30 Aralık	11 Mart	31 Aralık
Emisyon	19.871.511	19.814.750	19.612.019	14.424.028	13.465.237
Para Arzı					
- M1	37.465.223	37.164.458	41.758.872	28.583.370	29.469.070
- M2	157.326.401	155.460.440	153.146.146	110.755.694	109.344.449
- M3	170.444.814	169.215.158	164.443.074	118.444.348	116.597.637
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	147.490.300	145.194.455	145.191.416	104.143.648	103.240.239
- Vadeli Tasarruf	100.675.464	99.332.967	91.839.161	69.634.481	66.705.794
- Vadesiz Tasarruf	10.680.337	10.821.608	11.509.544	7.814.632	8.348.626
- Vadeli Ticari	19.185.714	18.963.015	19.548.113	12.537.843	13.169.585
- Vadesiz Ticari	7.819.467	7.487.434	11.972.114	7.242.272	8.671.897
- Resmi Mevduat	9.129.318	8.589.431	10.322.484	6.914.420	6.344.337
Kredi Stoku	130.473.909	129.092.935	126.491.125	85.224.415	82.514.275
- Tüm Banka Kredileri	130.473.909	129.092.935	126.491.125	84.931.191	82.211.975
- M.B. Kredileri	0	0	0	293.224	302.300
Bank. El. Tah. ve Bono	133.470.673	132.357.919	130.632.109	114.246.780	113.944.740

Mevzuat Değişiklikleri

- 01 Mart 2006** - 5464 Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu
- Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlamaya İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 26) Hakkında Tebliğ (Sıra No:23)
- 02 Mart 2006** - Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:357)
- 03 Mart 2006** - Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: I, No: 33)
- Hisse Senetlerinin Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: I, No: 34)
- Tahvillerin Kurul Kaydına Alınmasına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: II, No: 21)
- İhraççıların Muafiyet Şartlarına ve Kurul Kaydından Çıkarılmalarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: IV, No: 37)
- Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 86)
- Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII, No: 46)
- Bölümlere Göre Raporlamaya İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 14) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 24)
- 04 Mart 2006** - 5458 Sosyal Güvenlik Prim Alacaklarının Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 06 Mart 2006** - Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar İle Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının 91-32/5 Sayılı Tebliğine İlişkin Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Genelgesi (Sayı: 2006/1)
- Sermaye Piyasasında Uluslararası Değerleme Standartları Hakkında Tebliğ (Seri: VIII, No:45)
- 08 Mart 2006** - 2006/10138 Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi oranlarının Tespitine İlişkin Karar
- 10 Mart 2006** - Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği
- 14 Mart 2006** - 5472 Bankacılık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 15 Mart 2006** - 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Tebliği (Sıra No:4)
- Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Serbest Dolaşıma Giriş) (Seri No:5)
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No:47)
- Dış Ticaret Sermaye Şirketlerine İlişkin Karar

- 16 Mart 2006**
- 2006/10170 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunununa Ekli (I) Sayılı Listede Yer Alan Mallarda Uygulanan Özel Tüketim Vergisine İlişkin Karar
 - Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları
 - Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 5) Hakkında Tebliğ (Sıra No:25)
- 17 Mart 2006**
- Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 98)
 - Maddi Olmayan Duran Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 38) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 26)
 - Yatırım Amaçlı Gayrimenkullere İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 40) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 27)
- 18 Mart 2006**
- Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 36) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 28)
- 25 Mart 2006**
- Tarımsal Üretime Yönelik Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ (No: 2006/11)
 - Uluslararası Gözetim Şirketi Statüsüne İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği (No: 2006/21)
 - Bankalar ve Benzeri Finansal Kuruluşların Finansal Tablolarında Yapılacak Açıklamalara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 30) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 29)
 - Sigorta Sözleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 4) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 30)
- 28 Mart 2006**
- 2006/10177 Yurt Dışına Çıkışlarda Harç Alınmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
 - 2006/10179 Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
 - 2006/10180 Gümrük Vergilerinden Muafiyet ve istisna Tanınacak Haller Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
 - Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12) Hakkında Tebliğ (Sıra No:31)
 - Hisse Başına Kazanca İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 33) Hakkında Tebliğ (Sıra No:32)
- 30 Mart 2006**
- Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 19) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 33)
- 31 Mart 2006**
- Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulamasına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 1 Hakkında Tebliğ (Sıra No:34)
 - İşletme Birleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 35)
 - Hisse Bazlı Ödemelere İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 2) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 36)

Vergi Takvimi

- 07.04.2006** - Mart 2006 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 10.04.2006** - 16-31 Mart Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Tahsilatlara Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 10.04.2006** - 16-31 Mart Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 17.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 17.04.2006** - Mart 2006 Dönemine Ait Gider Vergilerinin (BSMV) Beyanı ve Ödenmesi
- 17.04.2006** - Mart 2006 Dönemi Özel İletişim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 17.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisi (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödenmesi
- 17.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 17.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamüllerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 17.04.2006** - Kurumlar Vergisi Beyanı
- 20.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Beyanı ve Ödenmesi
- 20.04.2006** - Mart 2006 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 20.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Katma Değer Vergisinin Beyanı
- 20.04.2006** - Ocak-Şubat-Mart 2006 Dönemine ait Katma Değer Vergisinin Beyanı
- 20.04.2006** - Ocak-Şubat-Mart 2006 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 20.04.2006** - Yarışma ve Çekilişler ile Futbol Müsabakalarına ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İhtikal Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Damga Vergisinin Beyanı
- 20.04.2006** - İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 25.04.2006** - 1-15 Nisan Dönemine ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 25.04.2006** - 1-15 Nisan Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Tahsilatlara Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 26.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Damga Vergisinin Ödenmesi
- 26.04.2006** - Mart 2006 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Ödemesi
- 26.04.2006** - Ocak-Şubat-Mart 2006 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Ödemesi
- 26.04.2006** - Mart 2006 Dönemine ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
- 26.04.2006** - Ocak-Şubat-Mart 2006 Dönemine ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
- 01.05.2006** - Kurumlar Vergisi Ödemesi

Mart 2006 Kronoloji

- 01 Mart** Haydarpaşa Limanı'nda Bolivya'dan getirilen bir konteynerde 42 kilo kokain ele geçirildi.
- 02 Mart** Kenan Evren katıldığı bir televizyon programında 12 Eylül için pişman değilim, idamlar içinde vicdan azabı duymadım dedi.
- 03 Mart** Sabancı cinayeti sanığı Fehriye Erdal'ın Belçika Gizli Servis elemanlarının gözünün önünden kaçması ülkede büyük skandal yarattı.
- 04 Mart** Van Başsavcılığı'nın Şemdinli'deki bombalamayla ilgili iddianamesinde Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Büyükanıt yargıyı etkilemekle suçlandı.
- 05 Mart** Mali Suçları Araştırma Kurulu 9 yılda 2.3 milyar YTL'lik kara para tespitinde bulundu.
- 06 Mart** Sinema endüstrisinin en büyük ödülü olan Oscar'ı Çarpışma adlı film kazandı.
- 07 Mart** Hükümet, tekstil, hazır giyim ve derideki KDV'yi yüzde 18'den yüzde 10'a düşürdü.
- 08 Mart** Gelişmiş ülkelerin faiz artırımını üzerine geliştirmekte olan ülke borsaları hızlı bir düşüş yaşadı. İMKB iki günde yüzde 8 düştü.
- 09 Mart** İstanbul'dan Van'a giden yolcu otobüsü Tokat'ta çaya uçta 34 kişi öldü.
- 10 Mart** Şırnak'ta PKK terör örgütünün kurduğu pusu sonucu bir asteğmen ve bir er şehit oldu.
- 11 Mart** Bosna ve Kosova'daki müslüman katliamlarının mimarlarından Yugoslavya eski Devlet Başkanı Milošević, Lahey'de tutuklu olduğu hücrelerinde ölü bulundu.
- 12 Mart** Irak'ta şiilerin yoğun olarak yaşadığı bölgeye düzenlenen bombalı saldırıda 37 kişi öldü, 95 kişi yaralandı.
- 13 Mart** Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti görev süresinin dolması üzerine emekliye ayrıldı.
- 14 Mart** İsrail, FHKC liderinin de aralarında bulunduğu 5 mahkumu götürmek için Filistin'deki cezaevine operasyon düzenledi, iki Filistinli öldü.
- 15 Mart** Merkez Bankası Başkanlığı'na vekaleten Erdem Başçı getirildi.
- 16 Mart** Askeri heyeti taşıyan helikopter Erzincan'da yüksek gerilim hattına çarparak düştü, 5 subay şehit oldu.
- 17 Mart** Katar'ın başkenti Doha'da yapılacak Ortadoğunun en büyük havalimanı ihalesini Türk-Japon Konsorsiyumu TAV firması kazandı.
- 18 Mart** Çanakkale Deniz Zaferi'nin 91'nci yıldönümü tüm yurttan çeşitli etkinliklerle kutlandı.
- 19 Mart** ABD'nin Irak'ı işgalinin 3'üncü yılında 80 bin sivilin öldüğü açıklandı.
- 20 Mart** Genelkurmay Başkanlığı, Şemdinli iddianamesinin maksadını aşan, hukuki olmaktan çok siyasi içerikli ve TSK'yı yıpratmaya yönelik olduğu değerlendirmesini yaptı.
- 21 Mart** Cumhurbaşkanı Sezer, adı Merkez Bankası Başkanlığı için geçen Erdem Başçı'nın atanmasına ilişkin bir karar name olmadığını açıkladı.
- 22 Mart** Şemdinli Komisyonunda çarpıcı ifadeler kullanan Emniyet İstihbarat Daire Başkanı Sabri Uzun görevinden alındı.
- 23 Mart** Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı Ömer Demir, Milli gelirin yarısının kayıtdışı olduğunu açıkladı.
- 24 Mart** Şemdinli iddianamesinde suçlanan Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Büyükanıt Başbakanla iki saat görüşti.
- 25 Mart** Cumhurbaşkanı Sezer, hükümetin Merkez Bankası Başkanlığı için önerdiği faizsiz bankacılık yapan Adnan Büyükdenez'i veto etti.
- 26 Mart** Bakan Babacan Merkez Bankası Başkanlığı belirsizliği üzerine ekonominin temel politikalarında değişiklik olmayacağını açıkladı.
- 27 Mart** Dünya Bankası, Türkiye'deki eğitim sisteminin çok az öğrenciyi iyi eğittiğini, çoğunluğu ise başarısız kıldığını savundu.
- 28 Mart** IMF tarafından hazırlanan raporda yasaların sık değişmesinin belirsizlik ve risk yarattığı ifade edildi.
- 29 Mart** Diyarbakır'da terörist cenazeleri ile başlayan olaylarda 3 kişi öldü, 250 kişi yaralandı.
- 30 Mart** Sayıştay, garantili doğalgaz alımları nedeniyle Hazine'ye 33 milyar dolarlık ek yük getirildiğini saptadı. Enerji Bakanı Güler, rapora aynen katıldığını açıkladı.
- 31 Mart** Kişi başına milli gelir 5 bin doları aştı.